

Promluvy s bohy

Krátký příběh o zvycích a krajině

Přemysl Lúa Černý

Mucha

Promluvy s bohy je krátký příběh, ve kterém se představí pohled na svět založený na lidových zvycích a příbězích, vztahu ke krajině a úctě k předkům, a to společně se zamyšlenými a barvitými popisy Přírody v průběhu roku. Příběh je volně inspirován básnickou skladbou Fasti/Kalendář od Publia Ovidia Nasa.

V celém příběhu je upravený pravopis, kdy jsou zdůrazňovány názvy přírodních součástí.

© Promluvy s bohy: Krátký příběh o zvycích a krajině
2018, všechna práva vyhrazena.

Autor: Přemysl Lúa Černý

Titulní ilustrace: Alfons Mucha

www.vindove.cz

Vydal autor jako elektronický rukopis,

2018, Lidice, Česká republika,

info@vindove.cz

V lese u studánky (úvod)

V hlubokém lese, pod korunami vysokých hladkých Buků, bělostných Bříz, které šumí nespočtem světle zelených listů na dlouhých dřevěných vlasech, Habrů a vrásčitých Dubů, tam z nitra Země prýští čistá studánka. A není to obyčejná studánka. Snoubí se v ní paprsky Slunce, tvořící na ve vodě ponořených oblázcích duhové odlesky, spolu s vlhým stínem, který poskytuje statná Líska, jež, na rozdíl od březových třepotavých listů, na proudění Větru odpovídá klidným kmitavým pohybem. A co je tedy vlastně na této studánce neobyčejného? Nebo je to snad pouze vnímání, pouhý pohled na ni, co zdánlivě obyčejnou studánku činí neobyčejnou? Inu, snad. Avšak teď, v pravé poledne na pomezí bujného jara a teplého léta, se u studánky objevila krásná paní, kterou halí lehký bílý šat. Sedí u vyvěrajícího vlahého pramene a češe si své dlouhé zlaté vlasy. Myšlenky volně plynou a spolu s nádechem vánku se odráží od korun vysokých stromů, od rostlin, vody a kamenů. Jako bych splynul s představou, jako bych odhalil nějakou schopnost, pozorování světa, které nedopustí rozlišování toho, co je skutečné a co není. Prostě jsem. Ležím u studánky vedle krásné víly, poslouchám šumění Lísky a pramene, který čistí oblázky. Plynule dýchám, nasávám svěží vzduch, zatímco mé oči pozorují zelenavou lesní střechu a paprsky, které skrze ni prostupují, které přináší život a klid. „Tohle místo je posvátné,“ pronesla náhle víla, aniž by ke mně obrátila své studánkově modré oči. Nehýbal jsem se. „Jen málokdo ho dokáže najít,“ dodala, „jen málokdo mu to je dovoleno.“ Pomaličku jsem se posadil. Pod dlaněmi jsem ucítil měkkou mechovou podestýlku. Znovu jsem se nadechl. Cítil jsem pokoru. A zvědavost. Co když je tato skutečnost, tato představa, odrazem bájesloví ukrytého v paměti krajiny, v paměti zvyků a krve předávané po předcích? A jak tyto zvyky a představy vznikají již od nejstarších dob, kdy se lidstvo poprvé objevilo? Které doby a časy, která místa a které bytosti v nich zanechaly svůj otisk? Ptám se, ale odpovědi nenacházím. Kdo by byl snad ochotný odpovědět mi na mé otázky? Najde se v tomto světě, zde u studánky, zde v posvátném háji a v nedotčených přirozených lesích někdo, kdo by toho byl schopen? Z mých myšlenek mě probudí zpěv Drozda, který se usídlil v koruně vysoké Jedle, obklopené ze všech stran velkolepými Buky, jež pamatují dávné časy. Čas. Víla si přestala česat vlasy. Pomaličku se otočila, zatímco si své hladké dlaně smáčela v proudu lesknoucí se živé vody. Usmívala se. Vše kolem se zdálo být živé a plné nepopsatelné síly, vše kolem se zdálo mě pozorovat. „Někdo by s tebou chtěl mluvit,“ pronesla víla sladkým hlasem. Vítr v korunách stromů zesílil – nebo že by snad samy stromy promlouvaly mně neznámým jazykem? Opětoval jsem úsměv, načež jsem se dlaněmi odrazil od Země a s úklonou se postavil před vílu. Nastalo ticho. Klid. Ani jsem si zprvu nevšiml, že víla zmizela. To se stalo až teprve po chvíli, kdy na můj nos dopadl lipový list, jako kdyby mi chtěl dát znamení, že mé otázky budou zodpovězeny. Nadechl jsem se. Drozd přestal se svým líbezným, mnohými popěvkami nadaným zpěvem. Zavřel jsem oči.

Pravdy Vid

Když jsem oči znovu otevřel, krajina kolem se proměnila. Průzračnou studánku s množstvím oblázků nyní nezahalovaly sluneční paprsky a stín statné Lísky, nýbrž sněhová pokrývka spolu s ledovými úlomky. Buky, Habry, Duby a Břízy ztratily své zelené odění, aby odhalily zatažené Nebe, které snad každou chvíli hrozilo, že spustí hustou chumelenici. Tu se však něco stalo. Kolem studánky, naproti Lísce, na východní, polední, západní i půlnoční straně se začaly objevovat různé obrazy. Spatřil jsem vzájemné prolínání Ohně a Vody, jak na sebe oba prapůvodní živly s hrůzným třeskotem narážely. Každý náraz způsobil zachvění, každé zachvění pak nový a nový obraz. Hnědobílý ptáček Skorec se odrazil od mokřých kamenů a ponořil se přímo do nitra lesní bystřiny. Hledal snad špetku hlíny, ze které by mohla vzniknout Země? Vlčí smečka se prohání lesem. V dále Liška radí Skorci, co dělat, a sama skáče po hlavě do sněhu. Oba za kořistí. V dále hučí sněhová vánice, která je stále blíž a blíž. Holé koruny spících stromů se líně pohupují. Obrazy se rozplývají, místo očekávané chumelenice přichází podivná, ale příjemná záře. Nebeská záře. Pradávné možnosti a jejich obrazy, které na pomezí Ohně a Vody vznikly, se nyní vyrovnávají a stávají skutečností. Již nejsou tak pružné, zato však dodržují přirozený řád. Nebeská záře prostupuje každou buňkou, každým prvkem, a dává jim společná pravidla. Zamrkám očima. V dále před sebou mezi stromy spatřím postavu moudrého starce se zářivými stříbřitými vlasy. Byl oblečen do hrubého plátěného odění a nezdálo se, že by mu cokoli kolem působilo nesnáze, ani sníh, ani zima. Mezi studánkou a vrásčitým starým Dubem, u kterého se ten podivný muž zastavil, hořel oheň. Jiskry poletovaly a červeně ozařovaly okolní sníh. Uklonil jsem se. Muž se usmál. V ruce držel velikou dřevěnou hůl, na jejímž konci se jako drahé kameny blyštily ledové střípky. Věděl jsem, že to byl pán a vládce řádu, který udržoval celý svět pohromadě, pán ročních období, který dbal na to, aby se všechny vzájemně doplňovaly. Byl to pán minulého zlatého věku, král času. Dub za ním vypadal jako světový strom, který spojuje zelenou podzemní říši s tou nebeskou, který ve svých korunách drží známé světy. Ze zamyšlení mě vytrhlo až to, když se v dále na jednom konci objevil šedý Vlk, na druhém zvědavě a záludně vypadající Liška. Oba moudří a prastaří, oba ještě v nedávných časech nenávidění, jelikož je nemůže zkrotit lidská touha vše ovládat. Tajemný muž se stále usmíval. To on mi do hlavy vyslal všechny tyto myšlenky. Sklopil jsem zrak. „Přišel jsem,“ promluvil muž vládně, „abych ti ukázal, jak vznikl svět. Když jsem z Ohně a Vody ukul Nebe a Zemi, nevěděl jsem, že vznikne tolik krásných příběhů, i když jako pán času bych to vědět měl.“ Teprve nyní jsem si uvědomil, že jsem bosý a že stojím na místě nedotčeném zimou ani sněhem. Bylo mi příjemně teplo. „Ty víš, kdo jsem,“ pokračoval muž. Pokýval jsem pomalu hlavou. „Tvůrce prvotních zákonů,“ dokončil muž, „přírodních i lidských, strážce práva a spravedlnosti, strážce řádu.“ V tu chvíli jsem zvedl zrak. V mé mysli se rodil tisíc a jedna otázek. Koruny stromů se stále v kmitu času houpaly ze strany na stranu. Odvážil jsem se zeptat. „Co je vlastně pravda,“ začal jsem nesměle, „a jak ji poznám?“ Pravdy Vid, pán práva, okamžitě odpověděl: „Ta leží v upřímnosti, přímosti. Ne ve vědomostech.“ Jeho stručná a jasná odpověď mi na dlouho zamotala hlavu. Ale otázky z mých úst nepřestaly vycházet. Cítil jsem se poctěn touto jedinečnou příležitostí. „Proč,“ zeptal jsem se, „vás předkové zobrazovali beze zbraně?“ Pravdy Vid zablýskl očima. „Protože je nepotřebuji,“ dokončil. Poslední slovo znělo dunivě, což bylo umocněno tím, že Pravdy Vid zvedl svou hůl a rázně s ní bouchl o Zem. Okamžitě se na vrcholu hole objevil zelený výhonek. Nejbližší okolí v tomto posvátném háji se začalo proměňovat. Jeho hlas se nesl všude kolem mě, jako by jich snad bylo pět, sedm, dvanáct? „Kolik tváří myslíš, že mám,“ pokračoval v projevu, „kolikrát se mě a ostatní z kmene bohů lidé snažili napodobit? Naše schopnosti, oděvy, zbraně a vědomosti?“ Přímou u mých nohou zavoněly plody lesních Jahodníků. Nemohl jsem uvěřit svým očím, koloběh času v kruhu kolem mě ubíhal jinak, rychleji či pomaleji. Koloběh Přírody. Pomaličku jsem se sehnul a ochutnal sladkou jahodu, která ve mně probudila touhu po pozdním jaru, po červeném červnu. „Děkuji,“ odpověděl jsem stydlivě. „Když se různé přízraky,“ pokračoval jsem samovolně, „krvepijci a jiní snažili narušit čas a řád, jak jste opět nastolil právo?“ Pravdy Vid znovu

okamžitě odvětil: „Zahnal jsem s pomocí ostatních bohů jejich vůdce, zčernalého obra Křivdy pána, za hranice světů. On se snad zmůže jen na to, aby hřměl pod zemským povrchem tam, kde je tato hranice slabší. Každá urážka mu ukáže, kde je jeho místo. Veškerou moc již ztratil.“ Mé otázky nepřestávaly. „To po jeho porážce začal na Zemi zlatý věk?“ zeptal jsem se. Pravdy Vid se jen usmíval. „Ano,“ odvětil, „veškerý kouř a prach, který onehdy po té bitvě halil Nebesa, dopadl na Zem po tom, co jsem ho jakožto Nebeskozářivý svou mocí rozmetal. Úroda tak byla nepředstavitelná. A kde je dostatek, tam je klid, avšak skoro žádné nápady.“ Zamrkal jsem očima. Každá jeho další odpověď se zdála být složitější na pochopení. Dřevo v ohni příjemně praskalo. Svěží vzduch mi bystřil mysl. „Jaké tři věci,“ ptal jsem se dále, „mám dělat, abych vám činil radost?“ Posvátná záře všude kolem byla silnější. „Buď přímý,“ odpověděl Pravdy Vid vlídně, „važ si přírodních zákonů a tvoř pěkné příběhy. Ať můžu být na příběh tvého života hrdý spolu s tvými předky, ať může být na tebe hrdá krajina, jejíž písně předkové tvého rodu vnímali po tisíciletí. Když budeš svým dětem vyprávět moudré příběhy, mnohé samy pochopí.“ Pravdy Vid se naposledy usmál, než spolu s nebeským zábleskem zmizel v otevřeném ohni, který stále vesele plápolal mezi studánkou a vysokým vrásčitým Dubem. Teplo plamenů se mísilo s čerstvým vzduchem a vytvářelo tak pocit posvátnosti. Pocit štěstí. Věděl jsem, že pokud budu přímý a laskavý, možná Pravdy Vida jednou uprostřed lesa potkám a on mi ukáže nejskrytější taje světa. Ukáže mi, jak být lepším člověkem. Ukáže mi, jak si vážit svých předků a zdraví své krajiny.

Bouřný Vid

I když byl den, v dále na Nebesích jsem spatřil mlhami zahalený úplněk Měsíce. Stále byla zima, studánku však nyní pokrývala silná vrstva ledu, která jí znemožňovala dále odtékat a sytit kořeny spících statných stromů. Zahřmění. V této roční době, zde a tady? Nebesa byla zatažená, ale ne tolik, abych za světle šedými mraky nespatriil jemně prosvítající Slunce. Měl jsem zvláštní pocit, jako by mě někdo sledoval. Oheň mezi studánkou a letitým Dubem stále plápolal, jako by snad kolem nemrzlo, jako by mu dřevo nikdy neubývalo. To dřevo, které nasává sluneční svit, aby ho pak mohlo v podobě ohně poskytnout zemským tvorům. Cítil jsem, jako by se okolní stromy chtěly pomalu probouzet. „Na přírodní řád někdo musí dohlížet,“ promluvil zničehonic tajemný hlas, „a když vidím nějaká kouzla, čáry, mám chuť je bleskovou střelou zasáhnout.“ Pomaličku jsem se otočil. Věděl jsem, že za mnou na kameni někdo sedí. Někdo, kdo si brousí lehkou sekeru. Někdo, jemuž blýskaly oči. Nemýlil jsem se. Jakmile jsem se obrátil od studánky a pohlédl do zadní části háje, onoho hnědovlasého muže s vousy jsem skutečně spatřil. I přes svoje zdánlivé zachmuření vypadal vlídně a zvědavě. Javory, Břízy, Jasany a Jeřáby klidně nakláněly své holé větve. Uklonil jsem se. Muž foukl nosem v zároveň škodolibém a zároveň laskavém úsměvu. „Víš, kdo jsem,“ pokračoval, aniž by čekal na mou odpověď, „Pravdy Vid mi předal dohled nad světem, než jsem ho já pak předal svému synovi Mocnému Vidovi. Jsem ten, se kterým jsi kdysi mluvil. Báls ses, aby se k tobě neschoval nějaký zlomyslný čarodějný skřítek, a zapálenými medovými svíčkami ses ho snažil udržovat od sebe. Báls ses, abych v touze ho odeslat do jiných světů jsem svým bleskem nepraštil tebe.“ V myslí se mi objevil obraz krásného statného brouka Roháče, který za letní bouřky šplhal po vysokém Dubu s pevnými listy. Vnuknutí. Stromy se opravdu probouzely. Mé otázky zaplnily má ústa. Srdce se mi rozbušilo, zatímco můj zrak vnímal okolní krajinu. „Jak to, že jsou rostliny za bouřky zelenější a vzduch tak svěží?“ „Kvůli náboji, co přichází s mou mocí,“ odvětil Bouřný Vid prostě. „Plodnost Matky Země přichází s ním a s deštěm, s vláhou,“ dodal. Na chvíli se odmlčel. Ve vzduchu jsem ucítil první ozvěny probouzejícího se jara, na Zemi ve sněhu jsem spatřil první světle zelené klíčky. „Dlím v nebeské říši,“ pokračoval Bouřný Vid, „a sám jsem nebeským ohněm. Jsem pátý mezi čtyřmi světovými stranami. Pouštím duše přes Mléčnou dráhu, Polárkou hledím do jiskrné noci. Ctí mě všichni, kdo vnímají sílu v jarním dešti, kdo mi na vrcholcích přinášejí dary, kdo šlehají plodností naplněnými jarními vrbovými proutky stejně, jako já šlehám blesky. Voda na jaře má dar vše očistit, všemu dodat sílu a plodnost do dalšího období. Ctí mě, Matku Zemi a mou dceru všichni, kdo tak činí.“ Hlavou mi probíhaly různé představy a myšlenky. V dále jsem slyšel hřmění, které ohlašovalo blížící se jaro. Prásk. Ve studánce povolil led, skrze který začal protékat malý pramínek. Ten na ledovém povrchu vytvářel drobnou říčku s průhledným dnem. Čas se zdál být rychlejší než obvykle. Věděl jsem, že plodnost sama souvisí nejen s krajinou a ročními obdobími, ale i s předky, kteří skrze ně působí. Ve stromech proudila míza. Cítil jsem ji, slyšel jsem ji proudit. Měl jsem radost. Ale i další otázky. „Proč má Zmije na zádech blesk?“ zeptal jsem se nečekaně. „Protože,“ odvětil Bouřný Vid bez přemýšlení, „jsem ji kdysi zasáhl. Chtěl jsem ji vyhnat pryč z povrchu zemského, ale Černošlav slíbil, že ji zkrátí. Na jaře se ona zase odváží ven, pozor na jed a zradu.“ Měl jsem pocit, že jeho odpovědi jsou spíše hádankami než popisem skutečnosti. Hádankami pro ty, co chtějí alespoň trochu porozumět světu. Bouřný Vid se hromově zasmál, načež stejně jako letící dravec zmizel v modravém záblesku. Po chvíli přemýšlení jsem se otočil zpět ke studánce. Žádný led ani sníh už tam nebyl. Na stromech se začaly objevovat první pupeny. Ze Země rostly malinkaté bukové semenáčky. Zhluboka jsem se nadechl a nasál uzdravující jarní vzduch. Okamžitě potom se spustil příjemný déšť.

Mocný Vid

Když přestalo pršet, uvědomil jsem si, že se celý les znovu proměnil. Voda ve studánce prýštila volně jako předtím, sluneční paprsky si znovu pohrávaly s hladkými oblázky. Přišel jsem blíž, abych se do ní lépe podíval a poznal, co mi může vyjevit. Světle zelené pupeny na okolních stromech upozorňovaly na nový život, který se v nich skrývá. Život. Oheň mezi studánkou a staletým Dubem stále plápolal a zahříval okolí. Ten oheň, který vzniká silou dřeva získanou ze Slunce. Paprsky odrážející se od čisté průzračné vodní hladiny mě málem oslepily. Cítil jsem pocit bezpečí a klidu. Celá studánka se stala obrazem, který ukazoval do jiného světa, do devátého světa známého jako Země Jablek, kde nevládne zmatek ani rozklad. Spatřil jsem hluboké lesy a prosluněné stráně, čisté bystřiny a ohromné sady, v nichž statné Jabloně nesly zlatá jablka nesmrtelnosti, která chutnají medově. V hlavě se mi rodily otázky. Zdálo se mi, jako by snad veliký lískový keř, který se u studánky nacházel, chtěl něco povědět. Slyšel jsem hlas a slova, která zněla: *„Jsou to stromy kouzelných sil. Ač neslyšely lidský hlas, ač nespátřily ohně žár, ač nepoznaly víchr, mráz, vždy na nich kvete zlatý květ. Mají jablíčka, jež pouhou vůní svou o sedm let život prodlouží a samotnou smrt přemohou.“* Znovu jsem se podíval do studánky, kde mezi těmi stromy u dřevěného domečku stál mladý muž. Měl zlaté vlasy jako samo Slunce, studánkově modré oči a bílé plátěné oblečení. Vypadalo to, jako by v jedné ruce držel meč, zatímco druhá svírala roh naplněný medovinou. Vlídne se usmíval. A díval se na mě. Obraz se proměnil. Onen švarný muž stál u malého políčka, které neslo mnoho druhů nejskvělejšího obilí. Za ním stál rychlý bílý Kůň. Věděl jsem, že na něm onen muž rád v noci jezdíval podobně, jako když Slunce opustí Nebesa a vypraví se navštívit Zem. Ten Kůň byl kouzelný a uměl promlouvat s nitrem lidským hlasem. Další proměna. Teď si onen muž sám ukul a vyřezal pluh, sám si nabrousil meč a připravil léčivé odvary – a ruce mu při tom zářily jasným zlatem. Obraz se rozplynul. Jemné pramínky znovu čeřily povrch studánky. Nadechl jsem se čerstvého jarního vzduchu a chvíli popřemýšlel nad tím, co jsem to všechno vlastně viděl. V korunách stromů a v bezpečí keřů zpívali Drozdi, Sýkorky a Červenky. U studánky rostl silný léčivý Rozrazil, který nás znovu zachrání, jak to již několikrát učinil. „Dlouho jsme se neviděli,“ promluvil najednou medový hlas. Pomalu jsem pozvedl zrak, načež jsem své dlaně smočil v příjemné chladivé vodě studánky. Onen švarný mládenec stál vedle lískového keře, který šeptal jeho jméno. Opatrně jsem vstal a uklonil se. Cítil jsem radost. Muž pokračoval. *„Jsem ten,“* začal velkolepě, *„který odívá pole obilím a lesy listím, v mé moci jsou plody luk a stromů, plodnost stád a další věci, které člověk považuje za užitečné.“* Věděl jsem to. Hlavou se mi honila spousta otázek, na které bych nyní chtěl znát odpověď. „Ptáš se,“ pokračoval švarný Sluneční Hrdina a Dárce, silou nadaný Mocný Vid, „proč se zároveň zaobírám plodností a bojem?“ Pokýval jsem nesměle hlavou. Mocný Vid se usmál. „To přeci dává smysl,“ pokračoval, „že bez jednoho není druhého. Vždyť i jižanský Mars byl takový, než ho spojili s pomlouvaným bohem a svými záměry podobu jeho ovlivnili.“ Zdálo se, jako by vlasy Mocného Vída zářily jasným Sluncem, neboť sluneční silou on vlastně byl. Jeho vlasy byly ozdobeny věncem z květů zářivé Třezalky. Odvaha, smělost a důvtip. Takový on je. „Když lidé poprvé vyšli ze stromů, *zdraví,*“ zeptal jsem se zvědavě, „z Dubů a Líp, z Jasanů a Olší, a budoucí Vindové spadli do velikého jezera, odkud je mocný proud odnesl až do Bílé řeky k místu zvanému *Lawos*, byl jsi to ty, kdo je proměnil v Labutě?“ „Ano,“ odvětil Mocný Vid okamžitě, „a Země je pak proměnila zpět v lidi, oděné do bílého plátna. Od té doby na vás dohlížím, dohlížím na srdce světa i na samotný svět.“ Otázky mi samy přicházely do úst. „A proč ti někteří říkají *Kresnik?*“ „Protože jsem to já,“ odpověděl, „kdo vás svým ohněm v noci chrání proti přízrakům, stejně jako ve dne slunečními paprsky.“ „Zvládáš tolik řemesel,“ navázal jsem hned, „tolik známých i neznámých, dávno minulých i teprve budoucích. A navíc jsi to ty, kdo chrání léčivou moc a léčivé prameny, je to tak?“ Mocný Vid zkrčil ruce na prsou. V jeho očích se leskla vlídnost. „Je to tak,“ odvětil prostě, „v podobě Jelena se zlatými parohy ochraňuji tebe i horké prameny. Léčivá síla přichází z mé moci, z myslí všech, z umění, poznání i nedotčené Přírody. Jarní slavnosti, letní sběr léčivých bylin a hody doby sklizně z toho

vychází, stejně jako očistné obřady, které pomáhají udržovat přirozený řád.“ Luk a pluh, kopí a zdraví, boje s obry a mír v léčivém umění. Statný Dub se chvěl ve Větru. V mysli jsem viděl zpěvné ptáky, kteří letí vstříc vycházejícímu Slunci. Klaněli se mu lidé, co se předtím nazí vykoupali v rose. Úctu mu vzdávali i lidé u veliké dřevěné svatyně s vyřezávanými vzory, zatímco oni užívali darů úrody. Jedli ovoce, jablka v medu a veliké koláče. Spatřil jsem tři sta třicet tři jezdců na Koních, co uháněli vstříc nebezpečí. Lid a krajina. *Vlasy a tráva*. Nikdy by se nepokořili, aby je někomu jinému předali. A když, pak jen naoko. Šípkové keře šeptaly jeho jméno. Duch z dávného hradiště pravil: „*Lúbelon!*“ Vladyka Přemysl, jeho syn, pohlédl na svět a pověsti, které zneužívaly vládnoucí rody. Vlaštovky letěly Slunci vstříc, pomáhaly Koním, aby je neotravovaly dotěrné Mouchy. Jezdci se dál hnali lesem, krajinou. Na Koně byli ohleduplní, snad, doufajíce v jejich pomoc. Včely vytvářely med v dutinách stromů, slétaly se ze všech konců, od Líp a Mateřídoušek. Sluneční bytosti. Déšť se spojil s medem a bylinami, vznikla medovina, tekutý med. Láska i rozum. Spatřil jsem milence, jak si lehali pod korunami vysokých Buků do rostoucího vonného Svízele. Smáli se, líbali se. Uviděl jsem mladou dívku, která po vodě posílala věneček z bylin v naději, že ve snu uzří svého milého. Druhá jej házela za hlavu, do jiného světa, ke svým předkům. Lidé si zdobili domovy zelenými ratolestmi a snažili se spojit s předky. Pomezí jara a léta. Nevěděl jsem, jak dlouho jsem přemýšlel, ani kdo mi do mé mysli a mého srdce posílal ony představy, kdo mi dával vnuknutí. Věděl jsem, že švarný Mocný Vid mezitím s úsměvem odešel, načež na Nebesích zazářilo Slunce jasnými paprsky, jako kdyby se na mě podíval Jelen se zlatými parohy. Tušil jsem však, že nebude trvat dlouho a Mocný Vid mě znovu navštíví. Když se pak v okolní krajině začalo stmívat, samovolně jsem na měkké mechové podestýlce vedle studánky usnul. Zdálo se mi o zlatých květech, na Jabloních i Kapradinách. Tak sladký spánek jsem snad ještě nikdy nezažil.

Květinová Dívka

Jakmile jsem se probudil, zjistil jsem, že právě nastalo svítání. Studánka u vysoké Lísky spokojeně šuměla a naplňovala malé jezírko. Růžová záře ranních červánků osvětlila orosenou mechovou podestýlku, která svým příjemným chladem nutila vše živé vstávat. Ptáci zpívali nespočet popěveků a letěli vstříc Slunci, které se zanedlouho objeví nad obzorem. Stále však na jasně modrém Nebi bylo možné spatřit mihotavé světlo několika stříbřitých Hvězd. Nadechl jsem se čerstvého vzduchu a pomalu vstal. Pod korunami vysokých Buků se vše zdálo být klidnější a jakoby postavené mimo skutečnost, jako bych navštívil nějaké bezpečné skryté místo. Dlaněmi jsem nabral studenou vodu z vyvěrajícího pramene a osvěžil si obličej. Ucítil jsem lesní vůni hub a jarních květin. Náhle, nečekaně, jedna z oněch Hvězd na Nebesích, ta poslední, co ještě neztratila svůj jas, začala pomaličku sestupovat směrem ke mně. Byla to Ranní Hvězda, která jde vždy bok po boku jasnému Slunci. Stromy a rostliny kolem začaly promlouvat. Cítil jsem pocit posvátnosti, voda ve studánce se mírně zčeřila. V dále se ke zpěvu ptactva přidala Kukačka. Jarní vánek hladil a dechem života sytil všechny v okolní krajině. A tu, před bíle a růžově kvetoucími šípkovými keři, se zjevila postava. Byla to postava nádherné ženy, jejíž vlasy zářily tu zlatě, tu zlatohnědě v barvě lesa, rostlin a Slunce. Podobně jako šípkové květy i ji samotnou halil lehký růžovobílý šat. Její modré oči se na mě usmívaly. Oheň, který stále vytrvale hořel mezi studánkou a starým Dubem, náhle zvýšil svůj jas. Cítil jsem čistotu a zdraví. Bránily-li snad studánce poslední ledové střípky, i ony se nyní rozplynuly v jejích vodách. Ona dívka ke mně přistoupila blíž. Uklonil jsem se. Ptáčci stále pozpěvovali. Na čele dívky zazářila Ranní Hvězda. Věděl jsem, že přišla ze Země Jablek, kde bydlí spolu se švarným Mocným Videm. Cítil jsem vůni zlatých jablečných květů. „Snad jsi na mě nezapomněl,“ pronesla Květinová Dívka tak sladce a laskavě, že jsem se začal červenat jako ty červánky. Její vlasy zdobil věneček z lučních i lesních květů. Pomalu jsem pozvedl zrak. „Nikdy bych nezapomněl,“ pronesl jsem vládně, „paní očisty, léčby a krásných řemesel. Paní života.“ Květinová Dívka, *lada života*, se vesele zasmála. V jejím hlase jsem ucítil sílu, která mě málem přinutila rozběhnout se skrze les, na vrchol, a sdělit celému světu, kdo jsem a co cítím, jak jsem rád, že jsem právě tady a teď a že mohu mnohé dokázat. Ale v tu chvíli jsem to neudělal. V tu chvíli jsem tam stál před nádhernou Květinovou Dívkou, zatímco se mi hlavou opět honila spousta otázek. V dále jsem spatřil bílou Laň, která se prohnala houštím, načež opět zmizela. Záře svítání sílila. „Ten věčný oheň,“ pronesla najednou Dívka, „ten, co tu hoří, patří mně, já jsem jeho ochránkyně. Čistota a zdraví, láska a vnuknutí, umění, řemesla, léčení, to vše je součástí mé síly. Byliny, jasné i skryté květy, teplo domácí pece, srdce domu, život, který proudí v žilách, v pramenech i studánkách, přichází se mnou a s vůlí mou.“ Cítil jsem velikou úctu. Znovu jsem si vzpomněl na to, co se stalo na počátku věků, která síla probouzí vše k životu. Dcera Matky Země a žena Slunečního Hrdiny, Mocného Vida. Příběhy a pohádky, v nichž dlí skrytá moudrost zděděná po předcích. Dokonce i bohyně Flora pomohla Junoně zrodit Marta, avšak to je jiné bájesloví, jiný národ. Znovu se ptám sám sebe, co je vlastně skutečné? Copak pocit může tvořit svět? Dává snad sílu myšlenkám a úsudkům? Nemohu snad myslet bez pocitů? Květinová Dívka se usmívala, asi cítila mé zmatení. „To ty,“ zeptal jsem se nakonec zdvořile, „to ty jsi mě navedla na mou cestu? To ty jsi mi ukázala léčivé rostliny a jaké v sobě skrývají síly?“ Dívce zazářily oči. „Ano,“ odpověděla, „to já jsem tě za nimi zavedla. Chtěli jsme s Mocným Videm vědět, jestli k nám dokážeš najít cestu, zpočátku i bez vědomostí. Rostliny skrývají mnohé divy, a pokud v nich není jed pro lidi, i čistotu a zdraví. Na počátku lidstvo urazilo zvířata a za trest získalo mnohé nemoci, od Koní nachlazení, od Krav spalničky. Avšak léčivé rostliny se rozhodly všem pomoci. Lidstvo ještě pozná, jaká se v rostlinách ukrývá síla, jaké zdraví přináší, když se jim projeví úcta, když tělo očistí od toho, čím ho lidé dříve zanesli.“ Její odpověď mi znovu přišla jako nějaká tajemná hádanka. Zamrkal jsem očima. Chtěl jsem vědět víc. Květinová Dívka sama uhádla, co se mi honilo hlavou. „Srdce milenců v nitru divoké Přírody, srdce milenců v teple domova i na *děvinech*,“ pravila Dívka, „zvláště v období jara a brzkého léta, kdy vše kvete a se raduje. Těm všem pomáhám najít

smysl života, ukázat jim, co je opravdu v životě důležité. Spolu s Matkou Zemí pomáhám ženám při porodu, předávám lidským duším jejich účel na tomto světě. Pomáhají nám lipové víly i mnohé další bytosti, skryté i viděné. Pomáhám lidem, a zvláště ženám, při přechodových obřadech, jakým je například právě porod. Dobré lidi vedu k bylinám a ukazuji jim, jak mají projevit úctu.“ V mysli jsem spatřil obraz májky, stromu slunečního světla, který procházel skrze věneček z jarních květin. Červená a bílá. Mladí lidé se smáli, tancovali a zpívali si. Mladíci dobývali v lesích ukrytý dřevěný hrad, který dívky postavily, aby se vzájemně škádli a hry si zahráli. Milovali se. Svítání, červánky, oheň, nový život. Tužebník u potoka kvetl a voněl. Bez, Hloh a mnohé další keře, stromy a rostliny ukázaly své převážně bílé květy. Hloh a šípková Růže, brány do jiných světů, zdraví, ochrana a klidný spánek, který mohou poskytnout. Jejich plody dodávají síly srdcím, jejich trny chrání domovy před nebezpečím. Vůně, radost, mládí, síla. Vznik nového života. Měsíc je v úplňku, lesy, louky, pole a mýtiny voní, lidé se smějí. Lesní Máta, Třezalka, vonný Svízel, zlatý květ. Bříza roste přímo, v jejím kmenu je slyšet tekoucí sladká míza. Lipové květy, které chutnají jako oříšky. Usmál jsem se. Květinová Dívka můj úsměv opětovala, načež zmizela v ranní záři. Odešla zatím do jiných světů, ale věděl jsem, že nebude dlouho trvat a znovu mě navštíví. Oheň u velikého Dubu plápolal, studánka příjemně šuměla. Měl jsem žízeň. Natáhl jsem ruce a napil se čisté živé vody, na jejímž povrchu se sluneční paprsky odrážely v podobě duhových záblesků. V malém jezírku, které studánka vytvářela, plavaly bezové květy. Nadechl jsem se. Pocítil jsem sílu života.

Matka Země

V tu chvíli se však lesní krajina kolem začala znovu proměňovat. Nastávalo teplé léto, Slunce se rozpálilo silným ohněm. Stromy byly plně pokryty listovým tak, že zelená lesní střecha propouštěla jen malé množství slunečních paprsků, což v tomto období působilo příjemně a chladivě. Vzduch byl těžký a předpovídal tak možnost letní bouře, která svým deštěm a blesky osvěží celou plodivou Zemi. Když jsem se nadechl, ucítil jsem z dále ke mně přicházející vůni zrajícího obilí. Zlato se ze Slunce přeneslo do polí, kde se rozplývalo kolem bujných tmavě zelených mezí, protkávalo Chrpou, Heřmánkem, Bukvicí, Třezalkou naplněnou sluneční krví, Vlčím Mákem a dalšími bylinami. Zde uprostřed lesů pak po stromech pobíhaly Veverky, které se radovaly z všeobecného klidu. V dále jsem na statném Buku uslyšel klepání Strakapouda. Mezi kořeny pobíhalo tolik nejrůznějšího hmyzu, že ho ani všechen nedokážu popsat. To, co je skryté, bývá zpravidla velmi důležité. Krajina kolem se stále proměňovala a zrála. Na Lísce u studánky se začaly objevovat malé oříšky, na Bezu po mé levé straně se pomalu černaly dosud drobné bezinky, které jsou naplněny zdravím. Ani jsem si nevšiml, že se přímo přede mnou u studánky někdo objevil. Byly to dvě vodní víly v průsvitných bílých šatech, mezi nimiž stála na první pohled starší paní. Měla vlídné oči, dlouhé černohnědé vlasy protkané šedinami a dlouhou sukni kapičkami rosy na Slunci vybělenou. U Bezu se mezitím zjevilo několik skřítků, pravděpodobně ochranných domovníčků, či snad to byli duchové předků, kdo mě touto podobou šálili? Snad obojí. Ona vlídná žena v ruce držela Iněnou přízi spolu s natrhaným Pelyňkem, Řebříčkem, Kopřivami, Lnící, Řepíkem a několika druhy obilí. Léčivé rostliny jsou v tomto období plné olejů, které znásobují jejich uzdravující moc. Uklonil jsem se. Věděl jsem, že ta žena byla sama Matka Země, která se mi v této podobě ukázala. Studánka začala tryskat silněji a silněji, až málem přehlušila praskavé zvuky lesa. „Bylinami a zaříkáními,“ promluvila Matka Země laskavým hlasem, „starostí o zvířata a semínka, která ke mně v zimě chodí spát, ochranou manželů a výchovou dětí, tak pomáhám udržovat řád. Sama jsem zdrojem pramenů a všeho, co je duch i tělo schopno na tomto světě vnímat.“ Usmívala se. „Očišťuji duše,“ pokračovala, „než odejdou ke svým předkům. V Ohni a Vodě jim pomáhám se vyrovnat se sebou samými. Vše špatné odesílám skrze bezové kořeny, abych se očistila, abych se zbavila přítěže a těch, kdo chtějí Přírodu a její přirozenou podstatu narušit.“ Na rozdíl od její dcery Květinové Dívky vypadala Matka Země vážněji. Často Květinové Dívce radí, co má dělat, a různé bytosti včetně víl a těhotných žen k ní chodí pro radu. „Jak,“ zeptal jsem se s pokorou, „nebo čím vám mohu udělat radost?“ Matka Země okamžitě odpověděla: „Tím, že na mě budeš myslet. Tím, že mi obětuješ část úrody, aby z té části znovu v novém koloběhu mohla vyrůst v hojnosti. Neboť jedině ze semínek a z mé plodnosti vzejde blahobyť. Spotřebuješ-li všechno, nic pak nezbude, ráz krajiny se naprosto změní, a to se mi líbit nebude. Pokud se ke mně naopak budeš chovat s úctou, ráda ti pomohu, zaříkáváním a vodou z pramenů zesílím moc bylin, zahojím rány a utěším tvou rozbitou mysl. Neboť obřady pomáhají udržovat řád, rovnováhu, nejen v Přírodě, ale i v tvém myšlení. Přechodové obřady z jednoho životního příběhu do druhého, z narození do dětství, z dětství do dospělosti, z dospělosti ke stáří a pak ke smrti, přechodové obřady mezi ročními obdobími, ty všechny jsou zvláště důležité. Pomáhají tvé mysli vyrovnat se s božskými proměnami. Uděláš mi radost tím, když budeš ctít mou krajinu a své předky, kteří ke mně stále hledají cestu. Buď dobrým mužem, buď dobrým otcem.“ Zamyslel jsem se. Cítil jsem vděčnost za dobrou radu. „A je pravda,“ nepřestával jsem se ptát, „že znáte náš úděl na tomto světě? Že umíte čarovat pomocí nití a předení?“ Matka Země se jen usmívala stejně jako obě vedle ní stojící víly. Na mezi rostoucí modrá Čekanka otáčela svá kvítka směrem ke Slunci. Její modrá očka ho stále vyhlížela. „Umím spoustu věcí,“ odvětila Matka Země tajemně, zatímco se v jejích hnědých očích objevila záře, „takové, které jsou nad tvé chápání. Avšak když budeš sám uprostřed lesa, u čisté studánky, když v ní spatříš lískové oříšky, možná pak pocítíš skutečnou moudrost. Neboť ty jsi součástí Přírody, bez ní nemůžeš žít, bez ní nemůžeš nic poznat. Nadpřirozené je svázáno s přirozeným.“ Jablíčka s medem pro děti, Lípa

pro vypocení, Jmelí pro plodnost. Pelyněk s Jalovcem pro očistu a ochranu, pro vykuřování a pomoc, pro spojení s Měsícem a Zemí. „Děkuji,“ odvětil jsem s úklonou, „a doufám, že vás budu ctít, že vám nebudu ubližovat, že neporuším tabu a neuvalím tak na sebe váš hněv ani hněv nikoho z kmene bohů.“ Obě víly se sladce zasmály. Matka Země dodala: „My jsme vašimi nejdávnějšími předky. Pamatuj si to, slíbíš mi to?“ Slíbil jsem to. Svět je plný nebezpečí a klamu, ale i radosti a krás. A mnohdy ani nevíme, že ta nejkrásnější místa plná vysokých stromů, horských bystřin a dalekých výhledů se nachází nedaleko našich domovů. Studánka zahučela. Matka Země s vílami byly pryč, ale jejich přítomnost jsem cítil v každém stéblu trávy, na každém zeleném listu, v každé kapičce vody z této kouzelné studánky.

Tři bratři

Nastalo ticho. V dáli se zvedl silný Vítr, který svým prouděním čechral koruny vysokých stromů v tolika různých směrech, že to vypadalo jako nějaký lesní tanec velikánů. Jako by Buky, Jasany, Habry a Duby řádily v divokém reji oslav. Pramen studánky stále příjemně chladil a jeho zvuk mi dodával pocit klidu. Krajina se proměnila. Bezinky již byly úplně černé, krvavé, naplněné mocnou léčivou silou. Na vzdálených lesních Jabloních se těžce nesla poslední žlutá jablíčka, Ostružiníky pod vysokými Buky se leskly hojnými plody na trnitých šlahounech. Uslyšel jsem hudbu. Zvuk dlouhé dřevěné píšťaly, strunných nástrojů a zvučných podivných houslí. Vítr dul a dul. Skrze listnatou lesní střechu prosvítaly oranžové paprsky zapadajícího Slunce. Shora ke mně přilétaly bílé chomáčky připomínající nitě Matky Země. Vodní hladina studánky se zlatě leskla a vlnami odpovídala na sílu Větru. Tajemná veselá hudba se stále přibližovala. Pocházela snad z jiných světů? Ještě dříve, než jsem se stačil otočit, mě za rameno chytila ruka muže, který se zdál být o hlavu vyšší než já samotný, aby mi tak ukázal své postavení. Byla to ruka muže, který mě již na tomto místě navštívil. Oděný byl do slavnostního plátěného oblečení převážně bílé barvy s občasnými červenými vyšívanými vzory. Měl na sobě dlouhý lesklý plášť, na zlatých vlasech mu volně ležel věnec z Třezalky. Byl to švarný sluneční Mocný Vid. V jeho vlídných modrých očích bylo možné spatřit potěšení z vydařeného vylekání. „Doufali jsme,“ promluvil medově, „že se k nám přidáš.“ Ukázal za sebe. Teprve nyní jsem si uvědomil, že se pod vysokým Jeřábem, který byl obtěžkaný nespočtem rudých jeřabin, rozkládá dlouhý dřevěný stůl obklopený ručně hoblovanými lavicemi. Pořádně jsem se rozhlédl. Na stole se nacházela spousta jídla a pití, až oči přecházely. Byly tu různé ovocné koláče posypané lněnými semínky, jablka, hrušky a švestky, maštěná jáhlová i ovesná kaše, žitné placky, pšeničný chléb a jablečné víno, tekuté jablko. U stolu pak sedělo pět dalších bohů. Než jsem se však stačil rozkoukat, už jsem spolu s Mocným Videm seděl u stolu také. Společnost ztichla. Naproti mně seděla krásná Květinová Dívka s věnečkem z květin a z podzimních plodů na hlavě. Usmívala se. Její jemný růžovobílý šat vlál volně ve Větru. Její laskavé oči se na mě dívaly, však jsem věděl, že mě na tomto místě znovu navštíví, že se spolu s Mocným Videm odebere z nebeské Země Jablek na toto tajemné místo. Avšak sami tu nebyli. U stolu seděli ještě další dva muži a dvě ženy, zatímco všichni v rukou drželi nějaký hudební nástroj. Sledovali mě. Byli zvědaví. „Rád bych ti představil,“ pravil Mocný Vid, zatímco z hliněné misky popíjel tekuté jablko, „svě bratry.“ Pořádně jsem si je všechny prohlédl. Jeden muž byl oděný do stříbřitého pláště, druhý do tmavě modrého. Oba vypadali spokojeně. Ten první v ruce držel dřevěný strunný nástroj a pečlivě sledoval okolí. Vypadal rozváženě, dbal na to, aby pečlivě dodržoval rytmus. Rytmus Přírody. Pravidelný kmit, měření, pravidelný koloběh, který má moc pohybovat silou a vodami ve všem živém. Druhý muž oproti tomu svíral dlouhou dřevěnou píšťalu, na niž rád vyhrával nejrůznější barvitě popěvky. Nebál se zajít do vysokých i hlubokých tónů. Na hlavě měl zvláštní klobouk s ptačími pery. V jeho očích byla radost, ale i trochu záludnost. Rád hnal Ovce po pastvinách, mračna po Nebesích, různými směry, různými stranami, aby vše zůstalo v pohybu a vše bylo živé. Rád rozdmýchával ducha a promíchal jeho síly, vůně a zvuky. Vedle mě seděli tři bratři, kteří tak představovali Slunce, Měsíc a Vítr. Naproti nim seděly jejich ženy, nádherná Květinová Dívka s dlouhými lesklými vlasy, které na čele občas zasvítily jasná Ranní Hvězda, poté stříbřitým vlasem zdobená děva Luna, prohánějící se za noci hlubokými lesy a zjevující se ženám, které potřebují její pomoc s očistou, krví a vodami, dále pak zvučným hlasem obdařená Větrnice, která dokáže prozkoumat každé místo, každou skulinku, a předat o něm zprávy. Mocný Vid se na mě díval. Vypadalo to, jako by věděl, nad čím přemýšlím, jako by byl jako Slunce nadán mocí vše vidět, a to nejen v minulosti a v přítomnosti, ale i v budoucnosti. Pokud měl někdo dar předvídání, pak to byl on. Koně přešlapují po dřevěných tyčích, lidé chtějí znát vůli bohů, chtějí vědět o budoucnosti. Čas je koloběh. To, co bylo v minulosti, projeví se v přítomnosti a v budoucnosti. To, co bude v budoucnosti, projeví se v minulosti a v přítomnosti. Věčný pohyb života. Věčný běh. Koloběh. Tajemná hudba se nesla k mým uším. Smál jsem se,

ochutnával plody zrající Přírody, jedl koláče a pil jablečné víno. Cítil jsem pokoru a vděčnost. Květinová Dívka vyprávěla pohádku o Vlkovi a Lišce. Všichni se smáli. Mocný Vid, měsíční Ochrany Vid a Větrný Vid se poštuchovali, povídali si o mně, neboť mě dobře znali. Onehdy jsem k Měsíci promlouval nějaké zaříkání, které mi samo přicházelo do úst. V hlavě jsem mezitím uviděl mladou dívku, která otvorem v polorozpadlém roubeném lesním domečku viděla Měsíc v tmavém novu. Modlila se. Říkala ta samá slova, která se mi objevila v ústech. Paměť krajiny. Slyšel jsem písně krajiny, její popěvky a melodie. Zpěvy duchů. Slavili jsme. „Ať je světlen, leden, bílen,“ dokončila Květinová Dívka pohádku sladkým hlasem, „ať je břízen, duben, květen. Červen, lípen, chrpen, vřesen, šípen či listen, vždy je něco, čemu se smát, vždy je nad čím uvažovat.“ Šípky na vzdálených keřích byly jasně červené, tvrdé a chránící. Hudba krajiny se nesla do dále. Stůl i s darem rohu hojnosti zmizel spolu s ní. Poslední odešli Mocný Vid s Květinovou Dívkou, oba vyšší než já. Poděkoval jsem jim za to, že jsem s nimi dnes mohl slavit a hodovat. Večer byl velmi teplý, i zde v lesním stínu. Pomaličku jsem se otočil a odešel zpět ke studánce, kde jsem se posadil do mechové podestýlky. Zdálo se, jako by některá zvířátka, malá i velká, cítila neklid. Jako by se všichni snažili nasbírat co nejvíce jídla, ať už do svých zásobáren nebo velikých žaludků. Osamělého Medvěda bych v tuto dobu věru sám potkat nechtěl. V dále jsem zaslechl vlčí zavytí. Zamyslel jsem se. Čistá studánka spokojeně šuměla.

Černohlav

Stmívalo se. Listí na vysokých stromech zežloutlo a začalo pomaličku dopadat na měkkou mechovou podestýlku tvořenou také Jaterníkem, Sasankami a Vlaštovičником. Ten odkvetl spolu s odletem Vlaštovek, které se odebraly na dalekou cestu do jiných světů. Listí vysokých světle šedých Buků dopadalo na tmavě zelené jehličí bílých Jedlí. Stromy si povídaly. Hladina studánky se vlnila v odpovědi na přicházející víchr. Les se mi snažil něco povědět, nějaká tajemná síla, která s ním byla spojená, která pocházela z jeho hlubin. Z hlubin zelené podzemní říše někdy nazývané náva. Vlčí zavytí. Kolem bylo šero, divoko. Koruny stromů se pod silou víchru nakláněly ze strany na stranu. Lesk očí. Daleko za studánkou na vrcholu kopce postávala vlčí smečka, která na mě upřeně zírala. Vlci však nevypadali nebezpečně, spíše zvědavě. A tam, mezi nimi, stál muž zabalený v kožešině. Na první pohled vypadal staře a moudře, ovšem věděl jsem, že to byl pouze klam. Možnosti světa se rozdivočely. Nyní bylo možné snad všechno. A bylo to nebezpečné. Onen tajemný muž na mě ukázal rukou a pokynul mi, abych ho následoval. Učinil jsem tak i přes to, že jsem se bál. Jeho i Vlků. Les šuměl. Vítr dul. Někde v nedohledné dáli běsnily přízraky, běsy na Koních, co chtěly zmást, zničit či zabít všechno živé. Jejich směrem jsem se však neřádal. Šel jsem po spadném listí pod korunami stromových velikánů, kteří nyní za šera vypadali vskutku živě a děsivě, a bedlivě pozoroval Vlky s vlčím pastýřem mezi nimi. Se Zeleným Pastýřem, který v lesích a na loukách pase duše zesnulých předků, těch, kteří dlí uprostřed lesů, radují se a popíjí medovinu. Avšak netrvalo dlouho a různé běsy se ke mně začaly přibližovat ze všech stran. Zrychlil jsem. Nevím proč, ale chtěl jsem být u oněch Vlků, hledal jsem bezpečí v nebezpečí. Teprve nyní jsem uviděl do obličeje onoho pastýře Vlků. V jeho očích problesklo světle zelené světlo, usmíval se od ucha k uchu. Běsy se blížily, až jsem ucítil jejich chladný dech. Dech smrti. Vlci zavrčeli. S neuvěřitelnou rychlostí se vydali skrze houštiny přímo proti běsům, aby je mohli svými zuby roztrhat na kusy. Vrčení. Studený dech se rozplynul. Tajemný muž shodil svůj kožešinový plášť. Vypadal nyní jako lovec, lovec přízraků, které narušovaly klid jeho lesů, klid Pána Lesů. V jeho světle zelených očích se leskla škodolibost, rád si hrál, rád naháněl strach. Rád se proměňoval a chodil za povolnými děvčaty, divokost oplácel divokostí, vlídnost vlídností. To mě naučil. Tak jsem ho znal. Uklonil jsem se, bál jsem se. On se nahlas zasmál, věděl, co cítím. „Místo Lovce,“ promluvil tajemně, „ze mě udělali myslivce. Vědí, že zde, v lesních hlubinách, jsem tím skutečným pánem já.“ Lovec s černými vlasy, který se dokáže zjevit v různých podobách, s parohy na hlavě, se třemi hlavami, s černým Koněm a Psy, se dvěma lesními mužíky kolem jeho hlavy. Ten, který dokáže ukázat skrytou část světa moudrým lidem. Ten, který nemilosrdně jedná s nemoudrymi, a trestá za příkoří způsobená lesům, světu a uraženým duchům, kteří u něj hledají pomoc. Vrahy trestá stejně jako ty, co ničí lesy, nebo ty, co jednají naprosto nerozvážně. Lidé se toho bojí, nechtějí, aby o takových věcech věděl. Naopak ale žádají o vysvětlení toho, co se skrývá pod povrchem. Černý Kůň po tyčích přešlapuje, věští budoucnost, život ulehčuje. Černovlasý Lovec zkřížil ruce na prsou. Stále se záladně usmíval. „Cítím,“ pravil děsivě, „že máš mnoho otázek. Nemám čas ani chuť odpovídat na všechny, ale ptej se.“ Po jeho posledních slovech mi naběhl mráz po zádech. Zakoktal jsem se. „Jsou-li dávné příběhy pravdivé,“ soukal jsem ze sebe, „je pravdou, že jsi tehdy unesl Květinovou Dívku?“ „Ano,“ odvětil Černohlav radostně. Jeho oči zářily. „A je zároveň pravdou,“ pokračoval jsem, „že ji Mocný Vid zachránil? A ty ses jako Lovec poklonil záři Jelena se zlatými parohy?“ Nyní byla jeho odpověď méně šťastná. „Ano,“ pravil nakonec znechuceně. „To ty,“ nepřestávaly mi přicházet nové a nové myšlenky, „jsi schopný přinést plodnost z lesních hlubin? To ty chráníš svět před děsivými přízraky, aby ho dočista nezničily a nenastolily vládu křivdy? To ty zároveň ale využíváš jejich sílu, uznáš-li to za vhodné? To ty je lovíš po nocích a ochraňuješ lesy?“ Černohlav se smál. „Mnoho otázek,“ odvětil prostě, „a na všechny jedna odpověď: ano. Mám takový dojem, že se potřebuješ jen ujistit v tom, co už víš.“ Najednou zvažněl. Jeho hlas začal dunět. „Ale pamatuj si,“ pokračoval, „že toho o mně víš málo. O bozích, o nebeských, zemských i podzemních silách, o jejich povaze, původu a účelu. Nevíš ani, co dokáže

takový drak Čár, co dokáže kouzla. Ani o těch, kteří mi slouží, se ti nedoneslo mnoho zpráv – o lesních mužících, velesech, čertících. Nevíš o skalách, které drtí.“ Znovu jsem měl pocit, že se místo odpovědi jedná o hádanky. Byl jsem zmatený. V celé krajině již nastala černočerná tma, narušovaná akorát v dále šumícím pramínkem studánky. Té studánky, která mě chránila. Nebo jsem si to alespoň myslel. „Kolik tabu,“ zeptal jsem se najednou, „doprovázelo pradávne obřady lovu?“ Černohlav se znovu záladně usmál. „Mnoho,“ odpověděl, „mnoho, která se dnes nedodrží. To mi působí hněv, tak velký, že klidně nechám běsy, krvepijce a nemoci, ať zaútočí na lidi, ať očistí Zemi.“ Naprázdno jsem polkl. „Například,“ pokračoval, „bylo nutné se před lovem očistit Jalovcem a jeho dřevem. Prosit spojence z řad zvířat o pomoc, a uloveného tvora pak vyvrhnout a odeslat jeho krev, sílu, skrze půdu zpět Matce Zemi k očištění. Pokud se tak nestalo a pradávna dohoda tak byla porušena, duch onoho tvora se naštvál, a působil zástavy srdce. Nepodceňuj moc a smysl prastarých obřadů. Nepodceňuj sílu zákazů, které je provázejí.“ Jeho dlouhé černé vlasy se spojovaly s nocí. Z jeho slov jsem pochopil, že si mám vážit krajiny a neznečišťovat lesy. Že pokud se chceme zachránit, máme vrátit krajině pralesní divočinu, která k ní neodmyslitelně patří. Vichr stále dul. Tajemné hlasy v dálce utichly. Ani jsem se nestačil vzpamatovat, když tu najednou Černohlav zmizel. Nebo se proměnil? Co když je tím vzdáleným Břečťanem, co se pne kolem vysokých stromů? Onen zelený rostlinný had vypadal vskutku podivně, až moc živě. Zaslechl jsem snad syčení? Báł jsem se. Cítil jsem úctu a pokoru.

Smrtka

Ze zamyšlení mě vytrhlo až hrůzu nahánějící zahoukání Sovy, která se tiše a neslyšně nesla lesem na svých křídlech. Měl jsem pocit, jako by mě sledovala. Vysoké staré stromy kolem praskaly v rozdmýchaném vichru. Krajina se měnila. Buky shodily své listí a studený závan mi napověděl, že se nejspíš blíží zima. Čas na to získat poslední dřevo na zátok, ušít oděvy, aby se měl člověk v chladu a mrazu do čeho zabalit. Koloběh se stále točí. Vypráví se příběhy. Oheň v peci plápolá. Někdo byl za mnou, přede mnou, všude kolem mě. Les působil temně, šumění studánky už skoro nebylo slyšet, jak se snad všechny Větry daly do divokých her. Možná honily běsy a přízraky, které se je snažily vyvést z rovnováhy. Byla zkrátka spousta důvodů se bát, avšak já jsem strach neměl. Proč by také? Před čím? Před tajemnou a skrytou chotí Černohlava? Před smrtí? To by nemělo žádný smysl. Zapraskání. Prudce jsem se otočil, načež jsem za sebou u potoka ve stínu temných Olší uzřel postavu. Byla to postava černovlasé ženy, která vypadala překvapivě krásně. Halil ji svítivý bílý šat a v ruce držela ... srp. Přišla ke mně. Usmívala se. „Opravdu si myslíš,“ pronesla tajemně, „že to nemá smysl? Víš, čeho jsem schopna? Jaké běsy povolát, aby mi sloužily?“ Uklonil jsem se. Neodpověděl jsem. Smrtka na odpověď koneckonců ani nečekala. „Ale máš pravdu,“ pokračovala, „že se tolik bát nemusíš. Kdybys však byl zlý, zjevila bych se ti v podobě zubaté příšery. V mém vzhledu se odráží nitro toho, kdo mě pozoruje.“ Najednou mi na mysl vytanul obraz zkrvavených dlouhých tesáků, obraz Zubaté. Vichr se začal pomalu uklidňovat. Zvedla se mlha. Les byl ještě tajemnější a strašidelnější než předtím. Smrtka zvedla ruku se srpem, který se zaleskl v pronikajícím nočním nebeském světle Hvězd, Měsíce a nebeských poutníků. „Zlí lidé, co nedodrží pravidla, co si zaslouží trest,“ promluvila smrtícím hlasem, „ztratí hlavu. A pokud snad přežijí, až do smrti budou blázní.“ Pronikavě se na mě podívala. Věděl jsem, že strach ničemu nepomůže, že boj i útěk naprosto postrádají smysl. Vždyť smrt dokáže být rychlejší než všechno živé, dokáže se zjevit kdekoli a kdykoli. Zasvěštění jejího srpu nemá nikdo možnost postřehnout. Čáry a kouzla. Těm, kteří jí slouží, dokáže dát nesmírnou kouzelnou moc. Dokáže proměnit, zabít, přivést zpět mrtvé. Ale je to dvousečné, neboť toho, koho si přízraky k sobě přivážou, už nikdo nezachrání. Snad Smrtka by to dokázala, kdyby chtěla. Ale ona nechce. Nakonec je to každý sám za sebe. Skryté bláznovství jejich sloužících. Nikdo neunikne. Obraz tajemných víl, které pláčem zvěstují smrt, obraz lidí, které ovládá strach a bída. Smrtka se na mě dívala. Asi si užívala ten tok myšlenek, který mi proudil hlavou. Ale měla i svou neděsivou stránku, neboť dohlížela, aby přípravy na zimu proběhly v pořádku, aby lidé byli na sebe v dobách nouze přívětiví. Aby muži připravili dřevo, ženy šaty a aby děti byly hodné. Vždyť o tom jsou ty prastaré průvody smrtek a lesních mužíků. O tom, aby i v časech nouze panoval řád. Však lidé zase na jaře Smrtku ze svých vesnic vynesou, a skrze zápalný Oheň a potoční Vodu ji odešlou k očistě do jiných světů. Naopak zpět přinesou zelené ratolesti plné bujaré síly. Zima ze vsi, jaro do vsi. Smrt dokáže být děsivá a nepříjemná, smutná a netečná, ale učí nás tomu, abychom nikdy nezapomněli být takovými, jakými chceme a máme být, a to i v časech nouze, kdy by se člověk nejradši o každé sousto jídla porval se druhým. V časech, kdy je venku zima, si máme vyprávět příběhy a udržovat paměť našeho lidu živou. Máme pomocí nich správně vychovat své děti, aby byly silné, odvážné, rozumné, laskavé a důvtipné. Aby byly přímé a upřímné. Tomu nás smrt učí. Stejně jako život i ona představuje koloběh, spojení předků s potomky a potomků s předky. Známe-li sílu ukotvení v našem rodě, v Přírodě a naší krajině, pak se nemáme čeho bát. Úcta k předkům, ke krajině, ke kmeni bohů. V radosti i ve smutku nejsme bez úsudků. Skrze smrt přichází život. Skrze zdánlivou nouzi se rodí ty nejlepší nápady. „Pojď,“ pravila najednou Smrtka až překvapivě vlídně. Usmívala se, vzala mě pomalu za ruku. Mlha již pohltila vše kolem. Smrtka vykročila vpřed. Šel jsem za ní, slepě, protože les kolem byl zahalený do bílého oblaku, svítivých bílých šatů. Smrtka vykročovala přímo a odvážně, věděla přesně, kudy jde, kam kráčí. Záblesk. Samovolně jsem se pustil, načež jsem padal, jako bych skočil z vrcholu zasněžené hory. V uších mi svištělo. Pád do neznáma.

Když jsem pak konečně otevřel oči, ležel jsem opět na mechové podestýlce u lesní studánky. Byl den, teplo, přelom jara a léta. Koruny vysokých Buků se spokojeně nakláněly a skrze své zelené listy propouštěly sluneční paprsky. U chladivé čisté studánky seděla krásná víla, která si dřevěným hřebenem česala své dlouhé zlaté vlasy. Ptáci zpívali popěvky, kterými bránili své území a uzdravovali les. Spolu s nimi si zpívala i ona krásná víla. Byl jsem znovu v lese u studánky. Pocit vděčnosti a nesmírné radosti naplňoval mé srdce. Mezi studánkou a starým Dubem plápolal věčný oheň.

Obsah

V lese u studánky (úvod)	2
Pravdy Vid.....	3
Bouřný Vid.....	5
Mocný Vid	6
Květinová Dívka	8
Matka Země	10
Tři bratři.....	12
Černošlav	14
Smrtka	16